

*Горбач Оксана Василівна,
кандидат філологічних наук
доцент кафедри іноземних мов
Національної академії внутрішніх справ*

МОДЕЛІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ У НЕМОВНОМУ ВУЗІ

Безперечно важливою є роль іноземних мов у процесі професійної підготовки сучасного спеціаліста будь-якої сфери. На сучасному етапі реформування вищої освіти іноземна мова розглядається як важлива передумова успішної діяльності фахівця та попиту, яким він користується на ринку праці [, с. 195].

Недоліки існуючої практики викладання іноземних мов у немовних вузах пов'язані із недостатньою кількістю годин та неможливістю залучення до навчального процесу інформаційно-комунікаційних технологій, активне використання яких сприяло б формуванню професійної іншомовної компетенції майбутнього спеціаліста. Оскільки для професійного спілкування із закордонними колегами - представниками відповідних відомств інших країн – необхідно на високому фаховому рівні орієнтуватися у професійному контексті.

В умовах існуючої кількості годин, виділених на вивчення іноземних мов, викладачі-мовники повинні розв'язати непросту задачу інтенсифікації навчального процесу, збільшення його ефективності в умовах обмеженого обсягу годин. Існує думка серед вчених-методистів, що у такій ситуації може допомогти відносно молода наука АНДРАГОГІКА, яка пропонує свою модель навчання.

У широкому розумінні андрагогіка розглядається як наука особистісної самореалізації людини протягом усього життя, як наука, що реалізує найдавнішу формулу навчання "non scholae, sed vitae discimus" – "вчимося не для школи, а для життя". Науковим підґрунтям андрагогіки є відмінності між дорослою та недорослою людиною взагалі та у навчальному процесі зокрема.

Існує думка, що в основі навчання іноземної мови лежить використання андрагогічної моделі, основними принципами якої є:

- пріоритет самостійного навчання;
- принцип спільної діяльності;
- опора на досвід;
- індивідуалізація навчання;

- системність навчання;
- актуалізація результатів навчання;
- контекстність навчання.

Порівняймо традиційну та андрагогічну моделі навчання, принципова відмінність яких має важливе значення для організації процесу навчання іноземним мовам у немовному вузі.

1. Якщо у традиційній моделі **домінуюча роль** на занятті належить викладачеві, а студент/слухач йому підпорядковується, то в андрагогічній моделі дорослий студент є активним учасником, рівноправним суб'єктом навчального процесу, оскільки відчуває потребу бути самостійним, самостійно навчатися іноземним мовам.

2. Якщо у традиційній моделі **участь студента** є досить пасивною, оскільки його основна роль полягає у сприйманні соціального досвіду, який передає викладач. То в умовах андрагогічної моделі основною навчального процесу є участь студента/слухача у визначенні параметрів навчання та пошуку знань, умінь та навичок. Не зважаючи на те, що описана участь студента обмежена програмою дисципліни, її метою, змістом, навчальним матеріалом, термінами, викладач повинен враховувати думку студентів у виборі, наприклад, форм та методів навчання.

3. Якщо у традиційній моделі **основними методами навчання** є трансляційні методи, то в умовах андрагогічної моделі адекватними задачами є **проблемно-дослідницькі** (ділові ігри, аналіз ситуацій, метод "мозкового штурму"), оскільки саме вони дозволяють перейти від репродуктивної (інформаційної) педагогічної технології до творчої технології, яка стимулює саморозвиток та особистісне зростання студента/слухача.

4. У межах традиційної моделі **готовність до навчання** визначається в основному зовнішніми причинами: примусом, тиском суспільства на людину, загрозою його життєвій невдачі у випадку відмови від навчання тощо. В умовах андрагогічної моделі необхідність розв'язання життєво важливих проблем визначає **готовність студентів/слухачів вчитися**. Навчальний процес повинен враховувати потреби студента/навчального закладу/суспільства/ринку праці. Відповідно студент як доросла людина здатний не тільки усвідомити цілі навчання, а й сприйняти їх як свої власні.

5. Навчання за традиційною моделлю передбачає набуття знань, умінь та навичок **для майбутнього**. У межах андрагогічної моделі знання потрібні **вже сьогодні** для того, щоб підвищити рівень

свої компетентності, ефективно діяти у особистому та професійному житті, брати участь у міжнародних програмах міжвузівської співпраці.

6. Традиційна модель навчання практично не враховує **попередній досвід** студента (а якщо враховується, то незначною мірою). З погляду андрагогічної моделі досвід використовується як **джерело** навчання. У виборі форм і методів навчання викладач повинен спиратися на побутовий (повсякденний), соціальний (спілкування у певній соціальній сфері), а часто і професійний (трудова діяльність) досвід. Відповідно, основними стають такі форми занять, як дискусії, розв'язання конкретних завдань, різні види ігрової діяльності тощо.

7. У межах традиційної моделі **спільна діяльність** викладача та студента на етапах планування, оцінювання та корекції навчального процесу не здійснюється. Андрагогічна модель ґрунтується саме на спільній діяльності учасників навчального процесу. Якщо вибір змісту навчального процесу у вузі обумовлений існуючими обов'язковими програмами, то інші параметри навчального процесу (форми, методи, джерела та засоби навчання) можуть обговорюватися зі студентами, оскільки в результаті такого обговорення студенти беруть на себе відповідальність за планування та здійснення навчального процесу та створюють додаткову мотивацію до навчання.

Список використаних джерел

1. Змеева Т. Е. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку в неязыковом вузе в контексте диалога культур: кадры науки, культуры, образования / Т. Е. Змеева // Педагогика: Научно-теоретический журнал Российской академии образования. – 2013. - № 6. – С. 97-103.

2. Шиян Т. В. Міжкультурна комунікація у викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням у вищому навчальному закладі / Т. В. Шиян // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки. - Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – Кн. 2. – С. 194-197.